

Znovu smíření, tentokrát prostě

Emanuel Mandler

Setkání sta Čechů a pětadvaceti německých účastníků s tématem smíření Čechů a sudetských Němců je pro Prahu už svým rozsahem neobvyklé. Také zaměření nebylo zcela běžné. Setkání zorganizovala Křesťanská misijní společnost (Tomáš Dittrich, Pavel Neústupný) a dala mu do vínku dvě zásady: podle první nemělo být založeno převážně nábožensky, podle druhé se nemělo zabývat vinou sudetských Němců, ale výlučně tím, jak se provinil vlastní národ na sudetských Němcích. Přesto se setkání nezměnilo v pověstné "sebemrškačství", i když můj úvodní referát by tak zajisté mnozí čeští národovci s chutí nazvali.

Dvoudenní setkání mělo tři vrcholy. Prvním byl informativní projev Dr. Jana Štěpána o tom, jak se masarykovsky orientovaný pacifista Přemysl Pitřer obětavě staral za války i po ní o děti, které potřebovaly pomoc, zejména o sirotky. Dr. Štěpán upozornil na to, že na těchto aktivitách Přemysla Pitřera je zvláště pozoruhodné, jak i v dobách, kdy to bylo nebezpečné, nečinil rozdílu mezi dětmi židovskými, českými i německými. Přemysl Pitřer také hned po konci války kritizoval násilí, které páchali Češi na Němcích.

Druhým pozoruhodným vrcholem setkání o smíření byla vystoupení Dr. Wenera Nowaka, prezidenta Spolkového shromáždění Sudetoněmeckého krajanského sdružení. Zdůrazňoval, že pro sudetské Němce není prioritou zkonfiskovaný majetek, nýbrž že jim jde hlavně o komunikaci s českou reprezentací (to říkají takřka všichni představitelé sudetských Němců, z úst dr. Nowaka to ovšem znělo velmi přesvědčivě). Dr. Nowak líčil jak po vyhnání, kdy mu bylo čtrnáct let a musel přihlížet popravě svého bratra, byl natolik naplněn protičeskou nenávisí, že nedokázal dva roky ani číst nic českého. Když však v roce 1968 bylo zapotřebí, aby pomohl rodině českého emigranta, a on to udělal, nenávist zmizela.

Velmi emotivně působilo - a byl to třetí vrchol tohoto setkání - když Hugo Fritsch, který byl odsunut ve svých dvanácti letech, předčítal ze svých pamětí. Otiskuji alespoň malý kousek, z toho, co pan Fritsch četl, abychom si mohli udělat představu o vzpomínání člověka, který během tři čtvrtě roku zůstal z šestičlenné rodiny sám. Malý úryvek se týká "odpočinku" vyháněných Němců v Savešíně severně od Blatné:

"Došli jsme tam úplně vyčerpaní, hladoví a žízniví a polehali si na zem. Nesměli jsme odejít ani abychom si přinesli vodu nebo abychom vykonali potřebu. Teprve odpoledne jsme si jen v malých skupinách a za přísného dozoru směli zajít do blízkého křoví. Po dlouhém doprošování dovolili strážci ženám donést vodu. Přinesly ji ve velkém plechovém džberu. Pro téměř tisícovku uprchlíků to byla kapka vody na horký kámen. Tatínek dostal trochu napít. Ležel na našem zavazadle a bylo vidět, že je mu opravdu špatně. Léky mu již dávno došly.

Po chvíli přišel voják ozdobený řády, zřejmě velitel. Asi čtvrtinu lidí poslali na velké nádvoří, které pak bylo hermeticky uzavřeno. Po hodině nebo dvou jsme tam byli předvedeni i my. V kůlně leželo plno zkonfiskovaných předmětů. Hnali nás sem kopanci, ranami a nadávkami, dalo nám velkou práci zůstat pohromadě, protože tatínek nemohl jít tak rychle. Důstojník nám česky vysvětlil, že podle vládního nařízení budeme všichni internováni ve sběrných táborech a náš veškerý majetek - zlato, šperky, spořitelní knížky a jiné cennosti - se zabavují jako vyrovnání německých zločinů a že mu máme všechno odevzdat. Pak vyzval, aby jeho řeč někdo přeložil. Přihlásil se jeden německý domobranec, který po překladu zdvořile požádal velitele o text vládní vyhlášky, aby mohl i ten přítomným přeložit. To bylo důstojníkovi národní gardy už příliš. Zakřičel na něho, nazval ho nacistickou sviní a dal pokyn vojákům vedle sebe. Ti se shlukli, srazili muže pažbami svých zbraní a nechali ho ležet zalitého krví. Když ho později odnesli, ještě žil. Potom jsme ho už neviděli. Jiní Brňáci nám řekli, že to byl penzionovaný univerzitní profesor z Brna. Po této příhodě se už nikdo neodvážil projevit ani nejmenší nesouhlas."

K setkání o smíření, které pořádala KMS, je zapotřebí ještě podotknout, že za sudetské Němce promluvil také vedoucí pražské kanceláře Krajanského sdružení Peter Barton. Spolu s doc. Janem Mlynárikem se rovněž zúčastnil panelové diskuse.

Konference KMS o smíření patří k řadě neoficiálních, ale velmi důležitých a nepostradatelných akcí, bez nichž bychom nemohli v této nacionálně neutěšené době udržovat alespoň základní přátelskou komunikaci s našimi vyhnanými krajaný.

To by mělo být všechno, ale nemohu se zdržet ještě jedné poznámky. Pan Fritsch mi věnoval celý svůj vzpomínkový text. Vyšel česky v knížce "Bylo mi 13" (Plzeň 2004), která byla vydána za přispění Česko-německého fondu budoucnosti. K Fritschovu vyprávění s názvem "Zůstal jsem sám" jsou přiřazeny ještě národovecké příspěvky Pavla Macháčka, Zdeny Němcové a Vladimíra Nováka a klausule vydavatele: "Žádná část této knihy nesmí být reprodukována, překládána ani distribuována žádným prostředkem ani způsobem bez výslovného svolení vydavatele". To zřejmě proto, aby kniha neztratila "vyváženost". A hned v úvodu čteme, jak se jeho autorka, Mgr. Jana Brabcová zúčastnila Sudetoněmeckých dnů:

"A tak mne jednou zastavili dva manželé na shromaždišti slavnostního průvodu, viděli, že fotím a že jsem z Čech, on v kalhotách s laclm a podkolenkách, nadával sprostě na Čechy a vyprávěl o bezpráví... a jeho žena jen tiše přikyvovala a mluvila o malém domku, o velké zahradě, o kamarádkách, která léta neviděla, o květinách na záhoně... Oba s odznáčkem srazu sudetských Němců."

I tak je dobře, že Fritschovo vyprávění mohlo vyjít. Po letech snad veřejnost pochopí, jaká je to ostuda, že muselo vyjít s pomluvami těch, kteří byli v roce 1945 a 1946 od nás vyhnáni ...

Článek reflektuje Konferenci smíření Čechů a sudetských Němců v Praze 15. a 16.dubna 2005, kde Emanuel Mandler přednesl úvodní referát „[Poznámky ke smíření mezi národy](#)“.

Tento článek byl uveřejněn na <http://www.cs-magazin.com> a vychází na www.go-east-mission.de se svolením.